

*Дмитро ПЕТРІВ,
Олександр КРАВЦІВ
Дрогобич*

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

В умовах нової соціальної реальності потрібно переглянути ціннісні засади професійної діяльності педагогічних працівників та управлінських кадрів освіти. Інноваційні процеси при цьому стають визначальним чинником, що забезпечує стабільний розвиток будь-якої системи, зокрема й освітньої. Реалізація завдань модернізації української освіти висуває цілий комплекс нових завдань у царині вдосконалення якості педагогічної та управлінської діяльності.

Значні зміни в ціннісно-смісловому та змістовому контексті педагогічної діяльності викладачів, вчителів, класних керівників, вихователів, що відбуваються під впливом інновацій, зміна статусу освітнього закладу як центру інноваційного педагогічного досвіду, особливо гостро ставлять завдання визначення стратегії управління розвитком людського потенціалу освітнього закладу, забезпечення готовності педагогічних працівників до освоєння, впровадження та розроблення педагогічних інновацій.

Найбільш значущими для впровадження інновацій є: цільові показники, що їх реалізує освітня установа, осмислене розуміння впливу освіти на соціокультурний розвиток суспільства, її інноваційного та творчого потенціалу, нові нормативно-правові та фінансово-економічні механізми функціонування й розвитку освітніх установ, перехід до компетентісно орієнтованих освітніх стандартів на всіх рівнях, що спрямовані на формування творчої, ініціативної, відповідальної й відповідальної людини та її вміння, а також на формування творчої, ініціативної та відповідальної особистості, забезпечення високої якості освіти, досягнення її інноваційних результатів, створення інноваційного ресурсного забезпечення освітньої діяльності [3, с. 35].

Високі темпи змін, що відбуваються у світі, серед іншого, і у сфері освіти, спричиняють скорочення життєвого циклу освітніх

послуг, що їх пропонують освітні установи. Стабільні умови життєдіяльності закладів освіти, призводять до того, що втрачається гострота змін, які відбуваються у зовнішньому середовищі. Звичні посилення на брак часу, завантаженість повсякденними справами не можуть слугувати достатньою підставою для обізнаності про інноваційні процеси у сфері освіти. На жаль, такий стан справ перетворюється на хронічну проблему педагогічних та управлінських кадрів і може мати далекосяжні негативні наслідки для розвитку освітньої системи загалом і для самих педагогічних працівників, їхньої професійної компетентності та конкурентоспроможності.

Пошук шляхів модернізації завжди повинен розпочинатися із творчого підходу до аналізу можливих перспектив розвитку освітньої системи. Важливим є уміння аналізувати та побачити ті області, що піддаються найбільшим змінам. Для цього педагогічні працівники повинні володіти прогностичною компетентністю, умінням використовувати в управлінській та освітній діяльності нормативне, дослідницьке прогнозування, а також умінням створювати на його основі своєрідний простір для інноваційних інтервенцій у школі.

У цьому зв'язку варто згадати про небезпеку інноваційного запізнювання, що виникає через необхідність забезпечення безперервного стабільного функціонування і водночас розвитку освітньої системи. Це може призвести до втрачених можливостей у позиціонуванні освітнього закладу на ринку інноваційних освітніх послуг через небажання, психологічну та мотиваційну неготовність педагогічних і управлінських кадрів будь-що змінювати у змісті своєї діяльності, здійснювати розробку, апробацію та впровадження інновацій в освітній процес [2, с. 64].

Інтенсивні інноваційні процеси в освіті провокують виникнення феномена «особистісної загрози», що виявляється у почутті страху, невпевненості, прагненні уникати залучення до інноваційної діяльності; розвитку захисних реакцій, спрямованих на захист уже досягнутого власного статусу в професійному середовищі. Необхідно підвести педагогічні та управлінські кадри до усвідомлення того факту, що інноваційний режим професійної діяльності – це не тимчасове явище, а повсякденна реальність.

Культивування почуття впевненості у власних знаннях та уміннях, необхідності безперервного оновлення складу загальнокультурних і професійних компетенцій, готовності до інноваційних викликів, здатності розв'язувати інноваційні завдання, що виникають у змісті професійної діяльності, розвиток її інноваційного потенціалу стає одним із першочергових завдань у роботі з педагогічними кадрами на всіх рівнях. Важливо розвивати в педагогів уміння проєктувати, добирати й ефективно використовувати інноваційні освітні технології (модульного навчання, проєктного навчання, технологію розвитку критичного мислення, діалогові технології, ігрові технології, технології майстерень, технології розвитку партнерства та співробітництва, технології case-study, дистанційні, телекомунікаційні, мультимедійні технології та ін.). Особливо актуальним видається оволодіння технологіями організації самостійної роботи з використанням електронних освітніх ресурсів, проєктування контенту електронних навчально-методичних комплексів, електронних освітніх видань у системі Moodle [1, с. 115].

Система підготовки педагогічних кадрів до участі в інноваційній діяльності має бути багаторівневою, мобільною, гнучкою, відкритою і включати університетську підготовку (бакалаврат, магістратура), підвищення кваліфікації у межах освітньої установи, дистанційне навчання та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, самоосвітню діяльність педагогів. При цьому стрижневі компетенції в галузі науково-дослідницької, дослідницько-експериментальної, проєктної діяльності, організації інноваційної діяльності мають знайти відображення в освітніх програмах та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в освітніх установах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ігнатович О.М. Психологічні основи розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 287 с.

2. Коновальчук І.І. Інноваційне середовище як засіб розвитку інноваційної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 4 (76). С. 62–66.

З.Харагірло В.Є. Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Професійна освіта*. 2018. № 1 (178). С. 34–38.

Лариса СЛИВКА
Івано-Франківськ

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ

У статті пропонуємо власні творчі надбання стосовно упровадження польського досвіду здоров'язбережувальних ініціатив в освіті до змісту професійної підготовки майбутніх учителів задля формування низки компетентностей, необхідних для реалізації безпечного освітнього середовища.

Докладніше зупинимося на потенційних можливостях вибіркового навчальних курсів «Безпечне освітнє середовище» (далі – БОС) і «Педагогіка здоров'язбереження» (далі – ПЗз), які викладаємо на педагогічному факультеті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (далі – ПНУ). Формат використання відповідного польського досвіду у змісті професійної підготовки майбутніх вчителів представлено в контексті формування у студентів гностичних, проєктувальних, конструктивних, комунікативно-організаторських і рефлексивно-оцінних знань, умінь та навичок.

Наведемо окремі приклади.

Окремий контент у межах вивчення БОС та ПЗз присвячено організаційним і педагогічним умовам створення безпечних та комфортних умов перебування учнів у школі. Ознайомлення студентів з особливостями створення безпечного освітнього середовища здійснюємо на основі матеріалів наших публікацій, водночас репрезентуємо їм відповідну інформацію, віднайдену в працях польських учених.

Так, в основі опрацювання питань з теми «Педагогічна ергономіка як складник здоров'язбережувальної педагогіки» (ПЗз) ідея про те, що матеріальне середовище, де відбувається навчання,